

**Порівняльний аналіз голів на чемпіонаті світу з футболу 2014 та 2018 років**Хоменко В. В.<sup>1</sup>, Гузар В.М.<sup>2</sup>, Стрикаленко Є.А.<sup>3</sup>, Шалар О.Г.<sup>4</sup><sup>1,2</sup>Херсонська державна морська академія<sup>3,4</sup>Херсонський державний університет

**Анотація.** Мета дослідження полягає в порівняльному аналізі ігрових ситуацій, після яких забито гол та їх кількості на чемпіонаті світу 2014 та 2018 років з футболу в Бразилії та Росії. **Методи дослідження:** аналіз і узагальнення літературних джерел, аналіз відеозаписів 128 ігор, методи математичної статистики, методи експертної оцінки змагальної діяльності. Здійснювався порівняльний аналіз голів команд ЧС 2014 та 2018 р.р. **Результати дослідження:** в статті представлено порівняльний аналіз забитих голів на чемпіонаті світу з футболу 2014 та 2018 років. Ці чемпіонати були відзначені високою результативністю команд – в 2014 році в 64 матчах було забито 171 гол, в середньому 2,7 м'яча за гру та в 2018 році в 64 матчах було забито 169 голів, в середньому 2,6 м'яча за гру. Аналіз показав, що 131 м'яч в 2014 та 114 м'ячів в 2018 році (77 та 67 %) забивалися з гри. Більше всього голів на обох чемпіонатах було забито після атак по центру 30 та 23 відповідно (18 % та 13 %) – це були комбінації с передачею м'яча врозріз між гравцями команди що захищається, або пас у вільну зону. Велику кількість голів команди забивали після флангових атак – 26 голів (15%) в 2014 та 22 (13%) в 2018, простріли і передачі м'яча з флангів у виконанні гравців середньої лінії та крайніх захисників були одним з головних джерел голів - саме так багато команд долали насичені оборонні лінії суперників, маючи в арсеналі габаритних нападників. **Висновки:** отриманий статистичний матеріал показує з яких ігрових ситуацій забивалися найбільше голів. Вивчення найбільш типових моментів гри, після яких забивалися м'ячі, дозволить тренерам більш цілеспрямовано вдосконалювати атакуючі дії команди. У сучасному футболі важливою умовою успіху є пошук ефективних дій для посилення атакуючих дій. Саме тому, атака кращих команд світу стала предметом вивчення і аналізу вітчизняними і зарубіжними фахівцями і тренерами. Чемпіонати світу які проходить один раз в чотири роки яскраво ілюструють розвиток цього виду спорту.

**Ключові слова:** статистика; голи; атакуючі дії; стандартні положення.

**Вступ.** Основним показником процесів, що відбуваються в футболі, є змагання на першість світу, що проводяться один раз в чотири роки, де у фінальній стадії зустрічаються найсильніші команди, всіх континентів. Фінальні ігри цих турнірів є орієнтиром для всіх провідних команд (Бубнов, 2003; Pratas, Volossovitch, & Carita, 2018).

Незважаючи на застосування сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій (Huzar, 2001a; 2001b), можливостей штучного інтелекту (Huzar, 1999; 2001c), або вивчаючи історичні аспекти проведення даних чемпіонатів (Evangelos, Gioldasis, Ionnis, & Axeti 2018),

передбачити переможця досить складно, тому що на результат окремого матчу можуть вплинути психологічний стан окремих гравців, погода, жовті та червоні картки в самій гри та інші фактори (Стрикаленко, Шалар, & Гузар, 2020; Smpokos, Emmanouil, Mourikis, Christos, & Linardakis, 2018), які заздалегідь передбачити неможливо.

Аналіз виступу найсильніших команд світу дозволяє сформулювати основні тенденції, які намітилися в сучасному футболі. Футбол стає швидше, жорсткіше, інтенсивніше. Підвищується значимість кожного ігрового епізоду, збільшується кількість єдиноборств, що в кінцевому підсумку веде до підвищення напруженості зустрічей. Збільшилося число ігор, що вимагають від кожної

команди граничної мобілізації фізичних сил і морально-вольових якостей (Гузар, Шалар, & Блищик, 2015; Хоменко, Юськів, Гузар, & Свирида, 2020; Хоменко, Шалар, & Авдєєв, 2018; Шалар, Гузар, & Хоменко, 2019). У сучасному футболі важливою умовою успіху є пошук посилення атакуючих дій. Саме тому, гра кращих команд світу стала предметом вивчення і аналізу вітчизняними і зарубіжними фахівцями і тренерами (Кузьмицкий, & Полишкис, 1999; Михайлов, 2014; Стрикаленко, Шалар, & Гузар, 2020, Bolotin, & Bakayev, 2017; Nakman, Vaskan, Liasota, Palichuk, & Yachniuk, 2018).

Вирішення проблеми підвищення ефективності атакуючих дій у футболі насамперед передбачає вивчення особливостей побудови гри в атаці ведучими командами світу. (Голомазов, 1998; Лексаков, Полишкис, & Полишкис, 2003; Тюленьков, & Цубан, 2000).

Особливий інтерес представляють дані, які характеризують виконання завершальної фази атакуючих дій національними збірними командами, які брали участь в чемпіонатах світу з футболу.

Тенденція розвитку сучасного футболу в світі вимагає від тренерів постійного пошуку нових (Жосан, Хоменко, & Шалар, 2016), більш досконалих тактичних комбінацій та взаємодій, тому проведення порівняльного аналізу забитих голів на чемпіонаті світу з футболу 2014 та 2018 років на сьогоднішній день є актуальним.

**Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями.** Дослідження виконано згідно плану науково-дослідної роботи кафедри безпеки життєдіяльності та професійно-прикладної фізичної підготовки Херсонської державної морської академії. Напрямок дослідження відповідає тематиці ініціативної теми плану науково-дослідних робіт у сфері фізичної культури і спорту на 2021-2025 роки за напрямом: «Валеологічне виховання фахівців морської галузі засобами професійно-прикладної фізичної

підготовки, спортивного тренування та оздоровчого фізичного напрямку».

**Мета дослідження** полягає в порівняльному аналізі ігрових ситуацій, після яких забито гол та їх кількості на чемпіонаті світу 2014 та 2018 років з футболу в Бразилії та Росії.

**Матеріал та методи дослідження.** На протязі 2014 та 2018 років нами були проаналізовані всі голи, які забивалися на чемпіонатах світу в Бразилії та Росії. Для вирішення поставлених завдань нами були використані наступні методи дослідження: аналіз і узагальнення літературних джерел, аналіз відеозаписів ігор, методи математичної статистики, методи експертної оцінки змагальної діяльності. Здійснювався порівняльний аналіз голів команд Чемпіонату світу 2014 та 2018 років за відіозаписом 128 ігор.

Проведений аналіз може дати тренерам ідеї для роздумів і показати, на які складові атакуючих дій слід акцентувати увагу в тренувальному процесі. Для проведення такого аналізу всі ігрові дії, при яких забивалися м'ячі, були розділені на дві категорії: голи, забиті з гри та голи, забиті після розіграшу стандартних положень.

**Результати дослідження та їх обговорення.** Чемпіонати світу задають стандарти якості гри, показують яким шляхом йде сучасний розвиток футболу, і вказують на ключові моменти, що впливають на підсумковий виступ збірних команд. Минулі 20-й та 21-й Чемпіонати світу 2014 року в Бразилії та 2018 року в Росії продемонстрували прихильність абсолютної більшості команд до швидкого, енергійного та комбінаційного футболу в атакуючому стилі. Хоча, багато збірних намагалися грати з насиченою обороною. Ці чемпіонати світу були відзначені високою результативністю команд – в 2014 році в 64 матчах було забито 171 гол, в середньому 2,7 м'яча за гру та в 2018 році в 64 матчах було забито 169 голів, в середньому 2,6 м'яча за гру.

На останніх шести чемпіонатах світу було забито таку кількість м'ячів: 1998 – 171; 2002 – 161; 2006 – 147; 2010 – 145; 2014 – 171; 2018 – 169.

Відомо, що видовищність гри багато в чому залежить від результативності матчу. Тому особливий інтерес представляє аналіз, як і за яких ігрових ситуацій забивалися голи (табл. 1 та табл. 2).

Аналіз показав, що 131 м'яч в 2014 та 114 м'ячів в 2018 році (77 % та 67 %) забивалися з гри. Більше всього голів на обох чемпіонатах світу було забито після атак по центру 30 та 23, відповідно (18 % та 13 %) – це були комбінації с передачею

м'яча врозріз між гравцями команди що захищається, або пас в вільну зону.

Також велику кількість голів команді забивали після флангових атак – 26 голів (15%) в 2014 та 22 (13%) в 2018, простріли і передачі м'яча з флангів у виконанні гравців середньої лінії та крайніх захисників були одним з головних джерел голів – саме так багато команд долали насичені оборонні лінії суперників, маючи в арсеналі габаритних нападників.

Таблиця 1

**Ігрові епізоди, з яких забито голи на чемпіонаті світу з футболу в 2014 році**

Ігрові ситуації	Техніко-тактичних дій у нападі	Ігрові епізоди	Кількість голів	
			Кількісний показник	Якісний показник, %
Після стандартного положення	1. Кутові удари	Гол після подачі кутового або після розіграшу кутового	19	11
	2. Штрафні удари	Гол після штрафного	3	2
		Гол після пенальті	11	6
	3. Вільні удари	Гол після розіграшу штрафного або вільного удару	6	3
4. Аути	Гол після вкидання аути	1	1	
<b>Всього голів забитих після розіграшу стандартного положення</b>			<b>40</b>	<b>23</b>
У результаті техніко-тактичних дій у нападі	5. Стінка або комбінація з трьох гравців	Гол після гри в стінку	6	3
	6. Фланговий простріл	Гол після подачі м'яча с флангу головою	10	6
		Гол після подачі м'яча с флангу ногою	16	9
	7. Пас назад	Гол після пасу назад на гравця, який біжить	11	6
	8. Діагональні передачі в штрафну площадку	Гол після діагональної подачі м'яча в штрафну площадку	12	7
	9. Обведення	Гол після того, як нападник пішов в обведення та обіграв одного та більше гравців	12	7
	10. Дальні удари	Гол після удару с дистанції більше ніж 16,5 м	13	8
	11. Передачі вперед	Пас «врозріз» між захисниками або пас у вільну зону	30	18
	12. Добивання	Гол після відскоку м'яча від штанги, воротаря, суперника	13	8
	13. Автогол	Гравець зрізав м'яч у свої ворота	5	3
14. Після помилки гравців захисту або воротаря	Помилка при передачі або невдала спроба обіграшу в штрафній зоні	3	2	
<b>Всього голів забитих з гри</b>			<b>131</b>	<b>77</b>
<b>Всього голів забитих на чемпіонаті</b>			<b>171</b>	<b>100</b>

Більшість команд грали з трьома гравцями в центрі оборони, крайні захисники активно брали участь в атаці і не завжди встигали вчасно повернутися в оборону. Гравці середньої лінії не встигали їх підстраховувати і тому на флангах часто утворювалися вільні зони, якими успішно

користувалися гравці команди супротивника при організації контр атакуючих дій. Швидка контратака з використанням двох-трьох передач при переході середини футбольного поля із швидкісними переміщеннями групи гравців в атаці, не залежно від їх ігрового

амплуа, дозволяла ефективно завершувати атакуючі дії.

Слід зазначити, що після «флангових подач» або «прострілів» – ногою було забито 16 м'ячів (9%) в 2014

році та 12 м'ячів (7%) в 2018 році, а головою команди забили у обох чемпіонатах однакову кількість 10 м'ячів (6%). Це вказує на тенденцію зростання ролі флангових гравців в цьому аспекті.

Таблиця 2

**Ігрові епізоди, з яких забито голи на чемпіонаті світу з футболу в 2018 році**

Ігрові ситуації	Техніко-тактичних дій у нападі	Ігрові епізоди	Кількість голів	
			Кількісний показник	Якісний показник, %
Після стандартного положення	1. Кутові удари	Гол після подачі кутового або після розіграшу кутового	17	10
	2. Штрафні удари	Гол після штрафного	6	4
		Гол після пенальті	23	13
	3. Вільні удари	Гол після розіграшу штрафного або вільного удару	8	5
4. Аути	Гол після вкидання ауту	1	1	
<b>Всього голів забитих після розіграшу стандартного положення</b>			<b>55</b>	<b>33</b>
У результаті техніко-тактичних дій у нападі	5. Стінка або комбінація з трьох гравців	Гол після гри в стінку	3	23
	6. Фланговий простріл	Гол після подачі м'яча с флангу головою	10	6
		Гол після подачі м'яча с флангу ногою	12	7
	7. Пас назад	Гол після пасу назад на гравця, який біжить	14	8
	8. Діагональні передачі в штрафну площадку	Гол після діагональної подачі м'яча в штрафну площадку	8	5
	9. Обведення	Гол після того, як нападник пішов в обведення та обіграв одного та більше гравців	9	5
	10. Дальні удари	Гол після удару с дистанції більше ніж 16,5 м	18	11
	11. Передачі вперед	Пас «врозріз» між захисниками або пас у вільну зону	23	13
	12. Добивання	Гол після відскоку м'яча від штанги, воротаря, суперника	5	3
	13. Автогол	Гравець зрізав м'яч у свої ворота	9	5
14. Після помилки гравців захисту або воротаря	Помилка при передачі або невдала спроба обіграшу в штрафній зоні	3	2	
<b>Всього голів забитих з гри</b>			<b>131</b>	<b>77</b>
<b>Всього голів забитих на чемпіонаті</b>			<b>171</b>	<b>100</b>

11 (6%) м'ячів в 2014 та 14 (8%) в 2018 було забито в ігровій ситуації, коли футболіст проривався по флангу і від лицьової лінії, давав пас назад, або, перебуваючи у штрафному майданчику супротивника, відкидав м'яч на набігаючого партнера.

На чемпіонаті світу 2018 року оновили антирекорд за кількістю автоголів. У Росії команди дев'ять разів вражали власні ворота.

У футболі дуже важливо отримати вільний простір. Провідні команди в

першу чергу продемонстрували вміння і бажання контратакувати м'яч, причому робили вони це дуже різноманітно. Наявність в команді гравців, здатних зробити точну передачу на хід партнеру що рухається на високій швидкості, або вивести його на ударну позицію в штрафному майданчику супротивника підвищує атакуючий потенціал команди.

На чемпіонаті світу 2014 році після діагональної передачі (довгої, середньої або короткої) в штрафний майданчик за спину гравцям оборони в штрафну

площадку було забито 12 (7%) м'ячів, а в 2018 лише 8 (5%), що показує насамперед те, що центральні захисники команд стали грати більш організовано та компактно.

Висока індивідуальна майстерність також є вирішальним фактором у підвищенні ефективності атакуючих дій команд, фактор особистості футболіста виходить на перший план. Гравці сміливо йшли в обведення, обіграючи одного або двох гравців суперника поодиноці. Голів, після таких ігрових дій було забито 12 (7%) в 2014 році та 9 (5%) в 2018, гравці стали частіше забивати м'ячі в один дотик.

Вміння гравця вибрати правильну позицію при атаці своєї команди, мати «чуття» на те, що м'яч після удару може бути відбитий або відскочити, і вчасно бути в потрібній точці також посилювало результативність команди. Кількість м'ячів забитих після відскоку м'яча від штанги, воротаря, суперника суттєво відрізняється: в 2014 році таких було забито 13 (8%), а в 2018 лише 5 (3%). Потрібно відзначити, що більшість м'ячів було забито саме після того як футболіст проривався по флангу і від лицьової лінії давав пас назад, або, перебуваючи у штрафному майданчику супротивника, відкидав м'яч на набігаючого партнера.

Одним з найменш результативним показником виявилися голи після комбінації «стінка», з участю двох-трьох гравців. В 2014 році після проведення комбінації «стінка» було забито 6 (3%) м'ячів, а в 2018 лише 3 (2%) м'ячі. Є припущення, що при насиченій обороні противника гравцям атаки потрібна особлива майстерність зробити коротку і точну в один дотик передачу партнеру, після якої виникала б реальна загроза взяття воріт.

Дуже дієвою зброєю стали удари із-за меж штрафного майданчика, в 2014 році із таких ситуацій було забито 13 (7%), а в 2018 році 18 м'ячів (11%). Це говорить про те, що команди таким способом стали долати компактний захист, та частіше почали бити здалеку.

Однакову кількість голів команди забивали саме після помилки гравців захисту

або воротаря по 3 (2%) на кожному чемпіонаті.

Особливий інтерес представляють голи забиті після розіграшу «стандартних положень». Значний внесок у результат матчів на кубку світу в 1998 внесли, голи забиті безпосередньо зі стандартних положень або при розіграші. Наприклад в фінальному матчі збірна Франції два голи з трьох забила після кутових ударів (Голомазов, 1999).

Згідно звіту УЕФА в Лізі чемпіонів 2012-13 кількість м'ячів забитих зі стандартів зменшилося с 26 до 20 відсотків.

На чемпіонаті світу 2014 року теж прослідковувалася аналогічна тенденція. Із стандартних положень було забито 40 м'ячів, що склало 23 %, але в 2018 році ця тенденція не прослідковується, зі стандартних положень було забито 55 м'ячів, що склали 33 %. Яскравим тому підтвердженням у 2018 році в фінальному матчі збірних команд Франції і Хорватії було два голи з чотирьох забитих із стандартних положень.

Цікаві факти щодо використання «стандартів» в ході гри висловив тренер збірної Німеччини І. Лева під час Євро-2012: «Більшість голів забиваються з гри. Робота над стандартними положеннями не входить в мій список пріоритетів» (Хоменко, 2019). Нагадаємо, що збірна цієї країни стала найрезультативнішою командою чемпіонату, забивши 18 м'ячів. З них з гри – 13 (72%) і після розіграшу стандартів – 5 (28%).

Збірній Іспанії в 2010 році досить було забити всього 8 м'ячів, щоб стати чемпіонами. До чемпіонату світу 2014 року керманіч збірної Німеччини переглянув своє ставлення до використання «стандартів», і за висловом захисника цієї команди Б. Хедевеса футболісти спеціально відпрацьовували розіграш стандартних положень на тренуваннях.

На чемпіонаті світу в 2018 році було зафіксовано рекордна кількість забитих пенальті. На чемпіонаті у Росії команди 23 рази вразили ворота

суперників, на відміну від 2014, де лише 11 разів було зафіксовано гол с пенальті.

Після кожного турніру групою технічного аналізу публікується звіт про техніко-тактичні дії гравців, тенденції розвитку футболу, звіт про роботу системи VAR (відео повторів). Потрібно відзначити, що в Бразилії було випробувано кілька нововведень, зокрема відеофіксація взяття воріт (двічі гол був зарахований саме таким чином), а також використовувалися фарби для позначки місця установки стінки під час виконання штрафного або вільного удару. Наприклад, у звіті з чемпіонату світу 2014 було відзначено, що в більшості своїй команди грали в атакуючий футбол, і більше були націлені на взяття воріт суперника, ніж на захист власних.

За даними бразильської газети Folha de S. Paulo, після аналізу 40 матчів чемпіонату світу 2018 року система відеодопомоги арбітрам (VAR) змінила думку головного арбітра у 9 з 11 випадків, коли він вирішив проконсультуватися з відеозаписами спірних моментів. У 6

випадках це призвело до пенальті, які арбітр спочатку не думав призначати.

Завдяки новітнім технологіям справедливості суддівських вердиктів на Мундіалі становить 99,3%. Без використання VAR цей відсоток впав би до 95.

Багато команд велику увагу приділяють кутовим ударам, спеціально награвши переміщення групи футболістів в штрафному майданчику воріт. Чемпіонати світу, що проходили в 2014 та 2018 році, не стали винятком, команди забили 19 (11%) та 17 (10%) голів. Як свідчить статистика, узгоджені і заздалегідь обумовлені взаємодії футболістів при виконанні цього ігрового прийому можуть значно посилити атакуючий потенціал команди.

Всього забитих голів зі штрафного було 3 (2%) в 2014 та 6 (4%) в 2018 році, також по одному голу було забито після вкидання аути. Після розіграшу «штрафного» і «вільного» удару було забито 6 (3%) в 2014 та 8 (5%) голів в 2018 році.

*Таблиця 3*

**Голи забиті в різні відрізки часу на чемпіонатах світу 2014 та 2018 років**

Часові відрізки матчу (хв)	Кількість голів на ЧС в 2014	% від загальної кількості голів	Кількість голів на ЧС в 2018	% від загальної кількості голів
1-15	14	8	21	12
16-30	34	20	16	9
31-45	19	11	28	17
46-60	25	15	34	20
61-75	30	17	30	18
76-90	31	18	18	11
Понад 91	10	6	19	11
90-120	8	5	3	2
Всього:	171	100	169	100

Як показав аналіз, голів, забитих в другому періоді більше, аніж в першому, команди забили однакову кількість голів: по 104 на кожному чемпіонаті.

Це говорить про те, що до кінця гри на тлі виснаження глікогенових джерел енергії, які знаходяться в м'язах і крові спортсменів, настає стомлення. Як наслідок цього, порушується міжм'язова координація, знижуються концентрація і розподіл уваги, реакція на ігрову ситуацію та її адекватна оцінка призводять до технічних та тактичних помилок, що і

призводить до пропущених м'ячів. Це жодним чином не говорить про те, що треба тренувати футболістів так, щоб вони забивали м'ячі тільки в кінці гри. Голи, забиті спочатку матчу (швидкий гол) мають, безсумнівно свої переваги, перш за все психологічне – команда набуває впевненості. В тактичному плані суперник намагаючись швидко відігратися, атакує, як правило, великими силами, оголюючи свої тили, в результаті чого з'являються вільні ігрові зони для контратак і можливість збільшити рахунок матчу.

Голи, забиті в кінці гри свідчать про достатньо високий рівень функціональної і психологічної підготовленості гравців команди. М'ячі у ворота суперника можуть бути забиті в будь-яку хвилину гри, і цінність їх не втрачається і цьому треба вчити футболістів. Але треба також вчити гравців не пропускати м'ячі на останніх хвилинах. Наприклад, таких на чемпіонаті світу в 2018 році в період з 91 по 97 хвилину було забито 19 м'ячів та 3 в доданий час. Це більше ніж було забито в період між 16-30 хвилиною, і що саме цікаве, у відрізок між 16-30 хвилиною в 2014 році була забита найбільша кількість м'ячів. А це залежить від того, як спланований тренувальний процес, який рівень спеціальної підготовленості мають футболісти.

Тренеру необхідно побудувати його таким чином, щоб забезпечувався високий рівень функціональної підготовленості, що дозволяє підтримувати хороший темп протягом усього матчу. У тренуваннях повинні використовуватися спеціалізовані навантаження, які змушують футболістів виконувати завдання «через не можу», тоді і в грі футболіст зможе проявити високий рівень морально-вольових якостей. Також необхідно виконувати вправи з завершальними ударами по воротах на тлі втоми.

**Висновки.** Зіграність, азарт і висока конкуренція в команді – головні складові тріумфу німців у Бразилії та французів в Росії. Команда має лідерів у кожній ланці. Лідерів, кожен з яких здатен сказати вагоме слово і вирішити долю гри.

В ході дослідження було виявлено:

- більше всього голів на обох чемпіонатах було забито після атак по центру 30 та 23 відповідно (18 та 13 %) – це були комбінації с передачею м'яча врозріз між гравцями команди що захищається, або пас в вільну зону;
- більшість команд грали в два, а то і три нападаючих. Довгі передачі вперед використовувалися вкрай рідко, і то тільки в випадках коли команди втомилися або до фінального свистка

залишалось лічені хвилини. Чемпіонат в Бразилії став одним з найбільш швидкісних в історії, темп гри був неймовірно високим. Однією з тенденцій стала гнучкість технічних дій гравців, що виражалося в зміні позицій. Воротарі стали не просто відбивати м'ячі ногою, а і почали цілеспрямовано робити передачу партнеру. Нойер, якого назвали найкращим воротарем турніру, перегравав напад збірної Алжиру в 1/8 фіналу, підчищаючи у багатьох епізодах огріхи партнерів;

- найбільших результатів домоглися команди які продемонстрували прихильність до швидкого, енергійного та комбінаційному футболу в атакуючому стилі;

- на обох чемпіонатах 89 % голів забивалося з меж штрафного майданчика, на чемпіонаті світу в 2018 році було зафіксовано рекордну кількість забитих пенальті, тому в тренувальному процесі потрібно відпрацьовувати саме такі ситуації;

- прослідковується тенденція до збільшення голів зі стандартних положень, в 2018 році зі стандартних положень було забито 55 м'ячів, що склали 33 відсотки, на відміну від 2014, де було забито всього 40 м'ячів (23%). Яскравим тому підтвердженням у 2018 році в фінальному матчі між збірними командами Франції і Хорватії були два голи з чотирьох забили зі стандартних положень;

- більшість голів забивалися в кінці матчу на тлі виснаження.

**Перспективи подальших досліджень** передбачається провести в напрямку вивчення інших чемпіонатів світу та виявити домінуючі ситуації, які призводять до взяття воріт.

**Конфлікт інтересів.** Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

**Джерела фінансування.** Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

**СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ**

- Бубнов, А. (2003). Анализ кубка мира 2002 г. в аспекте определения тенденций развития футбола. *Теория и практика футбола*, 1 (17), 2-3.
- Голомазов, С., & Чирва, Б. (1999). *Футбол. Анализ игр Кубка Мира 1998 г.*: метод. разработки для слушателей ВШТ. Выпуск 12. М.: РГАФК.
- Гузар, В.М., Шалар, О.Г., & Блищик, О.Є. (2015). Особливості техніко-тактичних дій воротарів у командах Української Прем'єр-Ліги. *Актуальні проблеми сучасної біології та здоров'я людини*: матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. Миколаїв: МНУ, 32-36.
- Жосан, І.А., Хоменко, В.В., & Шалар, О.Г. (2016). Порівняння техніко-тактичних дій крайніх захисників на чемпіонаті світу з футболу 2014 року. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, Випуск 3 (72), 60-63.
- Кузьмицкий, К.В., & Полишкис, М.С. (1999). Анализ атакующих действий команд – участниц Чемпионат мира по футболу (Франция – 98). *Теория и практика футбола*, 3, 16.
- Лексаков, А.В., Полишкис, М.М., & Полишкис, М.С. (2003). Сравнительный анализ эффективности атакующих действий команд, участвовавших в Кубке Мира и Чемпионате России 2002 г. *Теория и практика футбола*, 3(19), 8-12.
- Михайлов, О.В. (2014). *19 чемпионат мира по футболу в зеркале наукометрической статистики: Факты, цифры, экзотика*. М.: Ленинград.
- Стрикаленко, Є.А., Шалар, О.Г., & Гузар, В.М. (2020а). Особливість побудови тренувального процесу в підготовчому періоді футзалістів ФК «Продуксім». *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор та одноборств у закладах вищої освіти*: матеріали XVI наук. конф. Харків: ХДАФК, 84-88.
- Стрикаленко, Є.А., Шалар, О.Г., & Гузар, В.М. (2020b). Ефективність побудови тренувального процесу футзалістів ФК «Продуксім» в підготовчому періоді. *Спортивні ігри.*, 1(15), 44-57. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-2.05>
- Тюленьков, С., & Цубан, Ю. (2000). Сравнительный анализ технико-тактических действий команд-участниц розыгрышей Кубков Мира 1990 и 1998 гг. *Теория и практика футбола*, 1, 2-6.
- Хоменко, В.В., Юськів, С.М., Гузар, В.М., & Свирида, В.С. (2020). Показники фізичної і технічної підготовленості футболістів різного амплуа студентської команди з футболу. *Спортивні ігри.*, 2 (16), 95-105. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-1.10>
- Хоменко, В. В. (2019). Сучасні тактичні побудови гри провідних європейських футбольних клубів у 2018 році. *Спортивні ігри*, 2(12). 59-70. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544963>
- Хоменко, В. В., Шалар, О. Г., & Авдєєв, Д. (2018). Фізична підготовленість футболістів ФК «Олександрія» U-21. *Актуальні проблеми юнацького спорту*: зб. статей XIII Всеукр. наук. конф. (27 вересня 2018 р.), Херсон: ХДУ, 153-158.
- Шалар, О. Г., Гузар, В. М., & Хоменко, В. В. (2019). Вплив спортивного тренування на фізичну та технічну підготовленість футболістів. *Актуальні проблеми громадського здоров'я та рухова активність різних верств населення*: матеріали I Всеукр. нак.-практ. конф, Херсон, 200-205.
- Bolotin, A., & Vakayev, V. (2017). Pedagogical conditions required to improve the speed-strength training of young football players. *Journal of Physical Education and Sport*, (JPES) 17(2), 95, 638-642. doi:10.7752/jpes.2017.02095
- Hakman, A., Vaskan, I., Kljus, O., Liasota, T., Palichuk, Y., & Yachniuk, M. (2018). Analysis of the acquisition of expertise and mastery of physical skills for performing techniques by young footballers. *Journal of Physical Education and Sport*, 18, 1237-1242. <https://doi.org/10.7752/jpes.2018.s2184>
- Huzar, V.M. (1999). Some issues of the development of the basis of the method of creating of the automated information system for the provision of physical culture and sports on the basis of computers. *Pedagogical sciences*, 12, 256-260.



- Huzar, V.M. (2001a). Requirements for the automated information system of physical education and sports provision. *The development concept of physical education branch and sports in Ukraine*, 2, 23-30.
- Huzar, V.N., (2001b). The use of computer technology in the field of physical culture and sport. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 8, 10-17.
- Huzar, V.N., (2001c). The automated data processing of physical culture and sport. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 10, 6-11.
- Huzar, V.N., (2001d). Informational requirements of officials in the field of physical culture and sports. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 9, 13-21.
- Evangelos, Bekris, Gioldasis, Aristotelis, Ioannis, Gissis, & Georgia, Axeti. (2018). Relationship between time and goal scoring of European soccer teams with different league ranking. *Journal of Human Sport and Exercise*. 13(3): 518-529. doi:10.14198/jhse.2018.133.04
- Pratas, José Maria, Volossovitch, Anna, & Carita, Ana Isabel. (2018) Goal scoring in elite male football: A systematic review. *Journal of Human Sport and Exercise*, 13(1), 218-230. doi:10.14198/jhse.2018.131.19
- Smpokos, Emmanouil, Mourikis, Christos, & Linardakis, Manolis (2018). Seasonal physical performance of a professional team's football players in a national league and European matches. *Journal of Human Sport and Exercise*, 13(4), 720-730. doi:10.14198/jhse.2018.134.01

Стаття поступила до редакції: 01.01.2021.

Опублікована: 06.02.2021.

**Аннотация. Хоменко В.В., Гузарь В.Н., Стрикаленко Е.А., Шалар О.Г. Сравнительный анализ голов в Чемпионате мира по футболу 2014 и 2018 года.** Цель исследования заключается в сравнительном анализе голов, забитых на чемпионате мира 2014 и 2018 году с футбола в Бразилии и России. Материал: в течение 2014 и 2018. были проанализированы все голы которые забивались на чемпионате мира. Методы исследования: анализ и обобщение литературных источников, анализ видеозаписей 128 игр, методы математической статистики, методы экспертной оценки соревновательной деятельности. Осуществлялся сравнительный анализ голов команд ЧМ 2014 -2018 г.г. Результаты: в статье представлен сравнительный анализ голов на чемпионате мира по футболу 2014 и 2018 года. Эти чемпионаты были отмечены высокой результативностью команд - в 2014 году в 64 матчах было забито 171 гол, в среднем 2,7 мяча за игру и в 2018 году в 64 матчах было забито 169 голов, в среднем 2,6 мяча за игру. Анализ показал, что 131 мяч в 2014 и 114 мячей в 2018 году (77 и 67%) забивались из игры. Более всего голов в обоих чемпионатах было забито после атак по центру 30 и 23 соответственно (18 и 13%) - это были комбинации с передачей мяча вразрез между игроками команды защищаемой или пас в свободную зону. Также большое количество голов команде забили после фланговых атак - 26 голов (15%) в 2014 и 22 (13%) в 2018, прострелы и передачи мяча с флангов в исполнении игроков средней линии и крайних защитников были одним из главных источников голов - именно так многие команды преодолевали насыщенные оборонительные линии соперников, имеющие в арсенале габаритных нападающих. Выводы: полученный статистический материал показывает из которых игровых ситуаций забивалось больше голов. Изучение наиболее типичных моментов игры, после которых забивались мячи, позволит тренерам более целенаправленно совершенствовать атакующие действия команды. В современном футболе важным условием успеха является поиск эффективных действий для усиления атакующих действий. Именно поэтому, атака лучших команд мира стала предметом изучения и анализа отечественными и зарубежными специалистами и тренерами.

чемпионаты мира, которые проходят один раз в четыре года ярко иллюстрируют развитие этого вида спорта.

**Ключевые слова:** статистика; голы; атакующие действия; стандартные положения.

**Abstract.** *Homenko V.V., Huzar V.N., Strikalenko Y.A., Shalar O.H. Comparative analysis of goals scored in the 2014 and 2018 FIFA World Cup. The purpose of the study is to compare goals scored at the 2014 and 2018 World Cup from football in Brazil and Russia. Material: during 2014 and 2018 all goals scored at the World Cup were analyzed. Research methods: analysis and generalization of literary sources, analysis of video recordings of 128 games, methods of mathematical statistics, methods of expert assessment of competitive activity. A comparative analysis of the goals of the 2014 -2018 World Cup teams was carried out. Results: the article presents a comparative analysis of goals scored at the 2014 and 2018 FIFA World Cup. These championships were marked by the high performance of the teams - in 2014, 171 goals were scored in 64 matches, an average of 2.7 goals per game and in 2018, 169 goals were scored in 64 matches, an average of 2.6 goals per game. The analysis showed that 131 goals in 2014 and 114 goals in 2018 (77 and 67%) were scored from the game. Most of the goals in both championships were scored after attacks in the center, 30 and 23, respectively (18 and 13%) - these were combinations with the passing of the ball between the players of the defending team or a pass to the free zone. Also, a large number of goals were scored by the team after flank attacks - 26 goals (15%) in 2014 and 22 (13%) in 2018, shooting and passing the ball from the flanks performed by mid-line players and full-backs were one of the main sources of goals - just like that many teams overcame saturated defensive lines of rivals, having large attackers in their arsenal. Conclusions: the obtained statistical material shows from which game situations more goals were scored. Studying the most typical moments of the game, after which the balls were scored, will allow coaches to improve the attacking actions of the team more purposefully. In modern football, an important condition for success is the search for effective actions to strengthen attacking actions. That is why the attack of the best teams in the world has become a subject of study and analysis by domestic and foreign experts and coaches. The World Championships, which are held once every four years, clearly illustrate the development of this sport.*

**Key words:** statistics; goals; attacking actions; set pieces.

## Reference

- Bubnov, A. (2003). Analiz kubka mira 2002 g. v aspekte opredeleniya tendentsiy razvitiya futbola [Analysis of the 2002 World Cup in terms of defining football trends]. *Teoriya i praktika futbola* [Football theory and practice], no 1 (17), 2-3. [in Ukrainian].
- Golomazov, S. (1999). *Analiz igr kubka mira 1998 g* [Analysis of the 1998 World Cup Games]. Metodicheskie razrabotki dlya slushateley vysshey shkoly trenerov i trenerov detsko-yunosheskikh sportivnykh shkol, М.: РГАФК. [in Russian].
- Huzar, V.M., Shalar, O.G., Blyshchyk, O.E. (2015). Osoblivosti tekhniko-taktichnikh diy vorotariv u komandakh Ukraïns'koï Prem'er [Features of technical and tactical actions of goalkeepers in the teams of the Ukrainian Premier League]. *Aktual'ni problemi suchasnoï biologii ta zdorov'ya lyudini: materialy XV Mizhnar. nauk.-prakt. Konf* [Current issues of modern biology and human health], Mykolaiv: MNU, 32-36. [in Ukrainian].
- Zhosan, I.A., Homenko, V.V., & Shalar, O.H. (2016). Porivniannia tekhniko-taktychnykh dii krainikh zakhysnykiv na chempionati svitu z futbolu 2014 roku [Comparison of technical and tactical actions of extreme defenders at the 2014 FIFA World Cup]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova* [Scientific journal of P. Drahomanov National Pedagogical University], no 3 (72), 60-63. [in Ukrainian].
- Kuz'mitskiy, K.V., Polishkis, M.S. (1999). Analiz atakuyushchikh deystviy komand – uchastnits Chempionat mira po futbolu (Frantsiya – 98) [Analysis of the attacking actions of the teams participating in the FIFA World Cup (France – 98)]. *Teoriya i praktika futbola* [Football theory and practice], no 3, 16-20. [in Russian].

- Leksakov, A.V., Polishkis, M.M., Polishkis, M.S. (2003). Sravnitel'nyy analiz effektivnosti atakuyushchikh deystviy komand, uchastvovavshikh v Kubke Mira i Chempionate Rossii 2002 g [Comparative analysis of the effectiveness of attacking actions of the teams that participated in the World Cup and the Russian Championship in 2002]. *Teoriya i praktika futbola* [Football theory and practice], no 3(19), 8-12. [in Russian].
- Mikhaylov, O.V. (2014). *19 chempionat mira po futbolu v zerkale naukometricheskoy statistiki: Fakty, tsifry, ekzotika* [19 FIFA World Cup in the Mirror of Scientometric Statistics: Facts, Figures, Exotics]. M.: Leningrad. [in Russian].
- Strykalenko, E.A., Shalar, O.G., Huzar, V.M. (2020a). Osoblivist' pobudovi trenuval'nogo protsesu v pidgotovchomu periodi futzalistiv FK «Prodeksim». [Peculiarity of construction of the training process in the preparatory period of FC Prodeksim futsal players]. *Problemi i perspektivi rozvitku sportivnikh igor ta odnoborstv u zakladakh vishchoi osviti: materialy XVI nauk. konf.* [Problems and prospects of development of sports games and martial arts in institutions of higher education], Kharkiv: KhDAFK, 84-88.
- Strykalenko, E.A., Shalar, O.G., Huzar, V.M. (2020b). Efektivnist' pobudovi trenuval'nogo protsesu futzalistiv FK «Prodeksim» v pidgotovchomu periodi [Efficiency of construction of the training process of FC Prodeksim futsal players in the preparatory period], *Sportivni igri* [Sports games], no 1 (15), 44-57. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-2.05/> [in Ukrainian].
- Tyulen'kov, S., Tsuban, Yu. (2000). Sravnitel'nyy analiz tekhniko-takticheskikh deystviy komand-uchastnits rozygryshy Kubkov Mira 1990 i 1998 gg [Comparative analysis of technical and tactical actions of the teams participating in the World Cup in 1990 and 1998]. *Teoriya i praktika futbola* [Football theory and practice], no 1, 2-6. [in Russian].
- Homenko, V.V. (2019). Suchasni taktychni pobudovy hry providnykh yevropeiskykh futbolnykh klubiv u 2018 rotsi [Modern tactical construction of the game of the leading European football clubs in 2018]. *Sportivni igri* [Sports games], no 2 (12), 59-70. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544963>
- Homenko, V.V., Shalar, O.H., & Avdeev, D. (2018). Fizychna pidhotovlenist futbolistiv FK «OLEKSANDRIIA» U-21 [Physical fitness of the football players of FC "OLEKSANDRIA" U-21]. *Aktualni problemy yunatskoho sportu: zb. statei XIII Vseukr. nauk. konf. (27 veresnia 2018 r.)* [Actual Problems of Youth Sport: Coll. Articles XIII All- Ukrainian. Sciences. Conf. (September 27, 2018), Kherson: KSU, 153-158. [in Ukrainian].
- Homenko, V.V., Yuskiv, S.M., Huzar, V. M., Svirida, V.S. (2020). Pokazniki fizichnoi i tekhnichnoi pidgotovlenosti futbolistiv riznogo amplua students'koï komandi z futbolu. [Indicators of physical and technical fitness of football players of different roles of the student football team]. *Sportivni igri* [Sports games], no 2(16), 95-105. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-1.10>. [in Ukrainian].
- Shalar, O.H., Huzar, V.M., & Homenko, V.V. (2019). Vplyv sportyvnoho trenuvannia na fizychnu ta tekhnichnu pidhotovlenist futbolistiv [Effect of sports training on the physical and technical fitness of football players]. *Aktualni problemy hromadskoho zdorovia ta rukhova aktyvnist riznykh verstv naseleennia* [Actual problems of public health and motor activity of different segments of the population], 200-205. [in Ukrainian].
- Bolotin, A., & Bakayev, V. (2017). Pedagogical conditions required to improve the speed-strength training of young football players. *Journal of Physical Education and Sport, (JPES) no 17(2)*, 95, 638-642. doi:10.7752/jpes.2017.02095
- Hakman, A., Vaskan, I., Kljus, O., Liasota, T., Palichuk, Y., & Yachniuk, M. (2018). Analysis of the acquisition of expertise and mastery of physical skills for performing techniques by young footballers. *Journal of Physical Education and Sport, no 18*, 1237-1242. <https://doi.org/10.7752/jpes.2018.s2184>
- Huzar, V.M. (1999). Some issues of the development of the basis of the method of creating of the automated information system for the provision of physical culture and sports on the basis of computers. *Pedagogical sciences, no 12*, 256-260.

- Huzar, V.M. (2001a). Requirements for the automated information system of physical education and sports provision. *The development concept of physical education branch and sports in Ukraine, no 2*, 23-30.
- Huzar, V.N., (2001b). The use of computer technology in the field of physical culture and sport. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, no 8*, 10-17.
- Huzar, V.N., (2001c). The automated data processing of physical culture and sport. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, no 10*, 6-11.
- Huzar, V.N., (2001d). Informational requirements of officials in the field of physical culture and sports. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, no 9*, 13-21.
- Evangelos, Bekris, Gioldasis, Aristotelis, Ioannis, Gissis, & Georgia, Axeti. (2018). Relationship between time and goal scoring of European soccer teams with different league ranking. *Journal of Human Sport and Exercise. no 13(3)*, 518-529. doi:10.14198/jhse.2018.133.04
- Pratas, José Maria, Volossovitch, Anna, & Carita, Ana Isabel. (2018) Goal scoring in elite male football: A systematic review. *Journal of Human Sport and Exercise, no 13(1)*, 218-230. doi:10.14198/jhse.2018.131.19
- Smpokos, Emmanouil, Mourikis, Christos, & Linardakis, Manolis (2018). Seasonal physical performance of a professional team's football players in a national league and European matches. *Journal of Human Sport and Exercise, no 13(4)*, 720-730. doi:10.14198/jhse.2018.134.01

#### **Відомості про авторів / Information about the Authors**

Хоменко Владислав Вікторович: *старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності та професійно-прикладної фізичної підготовки Херсонської державної морської академії: просп. Ушакова, 20, м. Херсон, 73000, Україна*

Хоменко Владислав Вікторович: *старший преподаватель кафедры безопасности жизнедеятельности и профессионально-прикладной физической подготовки Херсонской государственной морской академии: просп. Ушакова, 20, г. Херсон, 73000, Украина*

Homenko Vladislav: *senior teacher of basic safety and professional applied physical training department, Kherson State Maritime Academy: Address 73000 Kherson, 20, Ushakov Avenue*

<https://orcid.org/0000-0002-2819-6805>;

*E-mail* [vvvladislav8homenko@gmail.com](mailto:vvvladislav8homenko@gmail.com)

Гузар Віктор Миколайович: *кандидат педагогічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та професійно-прикладної фізичної підготовки Херсонської державної морської академії: просп. Ушакова, 20, м. Херсон, 73000, Україна*

Гузарь Виктор Николаевич: *кандидат педагогических наук, доцент кафедры безопасности жизнедеятельности и профессионально-прикладной физической подготовки Херсонской государственной морской академии: просп. Ушакова, 20, г. Херсон, 73000, Украина*

Huzar Viktor: *associate professor of basic safety and professional applied physical training department, Kherson State Maritime Academy: Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Address 73000 Kherson, 20, Ushakov Avenue*

<https://orcid.org/0000-0002-4427-2425>

*E-mail*: [guzarv59@gmail.com](mailto:guzarv59@gmail.com)

Стрикаленко Євген Андрійович: *кандидат наук з фізичного виховання, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту, доцент, вул. 40 років Жовтня, 27, м. Херсон, Україна,*

Стрикаленко Евгений Андреевич: *кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент; Херсонский государственный университет: вул. 40 лет Октября, 27, г. Херсон, 73000, Украина.*

Eugene Strykalenko: *PhD (Physical Education and Sport), assistant professo; Kherson State University: St. 40 rokiv Zhovtnya 27, Kherson, 73000, Ukraine.*

*<https://orcid.org/0000-0001-7686-8736>*

*E-mail: [strikalenko76@gmail.com](mailto:strikalenko76@gmail.com)*

Шалар Олег Григорович: *кандидат педагогічних наук, доцент; Херсонський державний університет: вул. 40 років Жовтня, 27, м. Херсон, 73000, Україна.*

Шалар Олег Григорьевич: *кандидат педагогических наук доцент; Херсонский государственный университет: ул. 40 лет Октября, 27, г. Херсон, 73000, Украина.*

Oleg Shalar: *PhD (pedagogical sciences), assistant professo; Kherson State University: St. 40 rokiv Zhovtnya 27, Kherson, 73000, Ukraine.*

*<https://orcid.org/0000-0001-9878-5827>*

*E-mail: [shalar@ksu.ks.ua](mailto:shalar@ksu.ks.ua)*